

המיוחדת של מדיום זה, לשם בניית ציור רב־שכבתי המגביר את תחושת המרחב וההשתברות של הצבע. שימוש חסכוני יותר, חד־שכבתי, הוא אפשרי כפי שאפשר להיווכח מציוריהם של אמני המזרח הרחוק או האקוורלים הנפלאים של אלברט דירר, אך התביעות של ציור כזה הן מעבר לכוחו של דבורקין.

פסלוני הקרמיקה המוצגים בתערוכה מעידים על נטייה לאורנמנטיקה תלת־מימדית, ליניארית ומתפתלת, אך רחוקים הם מאוד מפתרון פיסולי של ממש. הצורות אינן מדויקות מבחינת הגיון הפנימי־צורני וכל גישה הצביעה נובעת מתפיסה של זיגוג "על פני שטח", זיגוג שהוא דו־מימדי וציורי במהותו ואין לו דבר עם פיסול.

קישוטי הקיר הקטנים עשויים לפי מיטב המסורת של האפקט החיצוני שאת חוסר משמעותו נהוג לכוון בשפה יפה בשם "מעניין". אריחים קטנים אלה עמוסים לעיפה בזיגוג עבה של זכוכית, אפקטים צבעוניים וחומריות גדושה. נראה כאילו מנסה דבורקין לדחוס במשטח קטן אחד את כל האפקטים האסתטיים בהם נתקל בעת ניסויי הקרמיקה. דחיסות זאת גורעת אף מהאפקט הדקורטיבי, שהוא האפקט היחידי בדוגמאות אלה.

גתית לבני

"תערוכות תל־אביב" / הארץ / 5.3.65 / תע' יחיד / גלריה "ב"ץ" / תל־אביב

אם בתערוכתה הראשונה של גתית לבני שנערכה לפני כשנה וחצי בתל־אביב, היו רישומיה בעיקר בגדר תרגילים וניסויים, שהד שנות לימודים בבית הספר לאמנות "בצלאל" עדיין ניכר בהם היטב, הרי בתערוכתה הנוכחית יש כבר הרבה מאוד מהביטוי האישי. בזמן הקצר יחסית, שחלף מאז תערוכתה הראשונה, הצליחה גתית לבני להגיע לדרך ביטוי שהיא לא רק ספונטאנית, אלא, וזה אולי החשוב ביותר, מגלה תשומת לב רבה לבעיות הציוריות המהותיות: שימוש במשמעות של קו ובניית מערכי כתמים צבעוניים.

הנטייה האורנמנטלית שהתגלתה בתערוכתה הראשונה של גתית לבני לא נעלמה, אלא מופיעה עתה באופן שונה לגמרי: במקום הביצוע הגראפי־יבש בו נקטה פעם, מופיע עתה ביטוי תנועתי־זורם וחופשי למדי. האפקט הסטאטי של האורנמנטיקה הגראפית עבר עתה תמורה ונהפך לדינאמי מעיקרו. מול הדינאמיות המאפיינת את הקו בשימושו החדש, מוצבת המערכת הכתמית כאלמנט סטאטי־קונסטרוקטיבי. יצירת איזון בין מערכת קווית ומערכת כתמית אינה קלה כלל: לקו יש נטייה מובנת להיפרד מהכתם הסטאטי. עצמיות זאת מבליטה את ייחודם של הקו והכתם, אך בעת ובעונה אחת, יוצרת גם בעייתיות באשר לקשר ביניהם. גתית לבני, המשתמשת בקו בצורה הקרובה משהו לזו שמשתמש בה הצייר רפי לביא, מצליחה בחלק ניכר מציוריה להתגבר על בעיה זו, הן על ידי עשיית הקו במכחול והן על ידי הכנסתו לתוך הכתם הצבעוני.

עד כאן דובר בעיקר על היחס בין הקו לכתם בצורה, אך יש גם לציין לשבח - אם כי

הפעם בהסתייגות מסוימת - את המערכת הצבעונית המעודנת והתרבותית, המופיעה בעיקר בציורי הגאש של האמנית. ההסתייגות נובעת מהנטייה המופיעה בציורים מסוימים להשתמש בשילובי צבעים, לא בגלל היותם בלתי נמנעים, היינו, הכרח הנובע מתהליך הפיתוח הציורי, אלא בגלל היותם שייכים למה שאפשר לכנותו "צבעי אופנה נעימים לעין". שימוש כזה אמנם מגלה טעם טוב, אך משווה לציורים גוון דקורטיבי, הפוגם במשמעותם התוכנית־ציורית.

ג'ניה ברגר

"תערוכות תל־אביב" / הארץ / 5.3.65 / תע' יחיד / גלריה "צ'מרינסקי" / תל־אביב

עוד בתערוכת היחיד הקודמת שנערכה בביתן "הלנה רובינשטיין" לפני כשנה וחצי, שמה ג'ניה ברגר את הדגש בתבליטי הקרמיקה בעיקר ואף הצליחה להשיג בהם סגנון אישי, אחיד ומגובש למדי. עיקרו של סגנון זה היה מושתת על גישה אילוסטריבית־דקורטיבית בעלת אופי עממי, עשיר בצבע ועיטורים. בתערוכתה הנוכחית יש משום המשך סגנון זה, ובמידה מסוימת גם ליטוש ועידון.

החומריות, שקודם היתה גסה ומחוספסת מאוד במתכוון, מעודנת עתה הרבה יותר, וזאת בלי לאבד תוך כדי כך את אופיו המיוחד של החומר הקרמי עצמו. הצבעוניות נשארה שופעת ועשירה ודו־מימדית בתפיסתה, אך נוסף לה עתה עידון גיוני וזהירות בהנחה, המשווים לה תחושה אורגנית ותרבותית יותר מאשר בתערוכה הקודמת.

האפקט הכללי הוא עדיין של דקורטיביות דו־מימדית, דבר שניכר היטב גם בציורי השמן הספורים המוצגים בתערוכה. ציורי השמן, כתבליטי הקרמיקה, הם שטוחים בתפיסתם, אורנמנטליים וקישוטיים, וכמו תבליטי הקרמיקה, נעשו ביד בטוחה וסגנון אחיד.

דוד מסר

"תערוכות תל־אביב" / הארץ / 2.4.65 / תע' יחיד / גלריה "דוגית" / תל־אביב

ציורו של דוד מסר משתייך לאסכולת פאריס היהודית. בציור זה נפגשים האקספרסיוניזם העז, הקרוב ברוחו לחיים סוטין, והנטייה לפנטאסט, מהסוג המופיע בהקשר לציורו של מארק שאגאל. אין דוד מסר מנסה להסוות השפעות אלה; להפך, בציוריו הסתמכות והזדהות גלויה עם צורות הסתכלות אלה, בתוספת יכולת ציורית שהתפתחה תוך שנים רבות והגיעה לרגישות הראויה לציור. אם בחלק מהציורים אפשר למצוא דחיסות מה, דבר אופייני למדי לציור אקספרסיוניסטי, הרי באלה המאוחרים יותר, מגיע דוד מסר לחלוקה משכנעת יותר